

Byla C-719/19**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. rugsėjo 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Raad van State (Nyderlandai)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. rugsėjo 25 d.

Pareiškėjas:

FS

Atsakovas:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Pagrindinės bylos dalykas

Pagrindinė byla yra susijusi su užsieniečiu, kuris yra Sąjungos pilietis, jo paties teigimu, savanoriškai įvykdęs Nyderlandų priimtą išsiuntimo iš šalies sprendimą, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnį. Išvykęs iš Nyderlandų, jis grįžo į šios šalies teritoriją ir buvo sulaukytas siekiant jį išsiųsti iš šalies tuoj po suėmimo įtariant jį padarius nusikalstamą veiką. Užsieniečio nuomone, tai buvo neteisėta, nes pagal šios direktyvos 6 straipsnį jis vėl turėjo teisę gyventi Nyderlanduose. Tačiau pirmosios instancijos teismas užsieniečio pateiktą skundą atmetė kaip nepagrįstą. Dėl to užsienietis pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį dalykas yra klausimas, kiek laiko po savanoriško išvykimo arba išsiuntimo iš priimančiosios valstybės narės galioja išsiuntimo iš šalies sprendimo pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnį teisinės pasekmės ir kiek laiko užsienietis privalo faktiškai gyventi už Nyderlandų teritorijos ribų prieš leidžiant jam grįžti į jų teritoriją pagal šios

direktyvos 5 ir 6 straipsnius (įvažiavimo teisė ir teisė gyventi šalyje iki trijų mėnesių).

Prejudiciniai klausimai

1 klausimas:

Ar 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46; klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47) 15 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal šią nuostatą priimtas sprendimas išsiųsti Sąjungos pilietį iš priimančiosios valstybės narės teritorijos yra įvykdytas ir daugiau nebesukelia jokių teisinių pasekmių, kai tik šis Sąjungos pilietis įrodomai išvyko iš priimančiosios valstybės narės teritorijos per šiame sprendime nustatytą savanoriško išvykimo terminą?

2 klausimas:

Jeigu į 1 klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar šiam Sąjungos piliečiui, kuris nedelsdamas sugrįžo į priimančiąją valstybę narę, suteikiama Direktyvos 2004/38 6 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė gyventi šalyje iki trijų mėnesių, o gal priimančioji valstybė narė gali priimti naują išsiuntimo iš šalies sprendimą tam, kad Sąjungos piliečiui būtų užkirstas kelias kaskart trumpam laikotarpiui įvažiuoti į priimančiosios valstybės narės teritoriją?

3 klausimas:

Jeigu į 1 klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar šis Sąjungos pilietis privalo tam tikrą laikotarpį gyventi už priimančiosios valstybės narės teritorijos ribų ir kokia yra šio laikotarpio trukmė?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (toliau – Direktyva 2004/38) 1 straipsnio a punktas, 2 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnio 1 ir 4 dalys, 6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalies a-c punktų pirmoji ir antroji įtraukos, 14 straipsnio 1, 2 ir 4 dalių a ir b punktai ir 15 straipsnis

2014 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *O. ir B.*, C-456/12, ECLI:EU:C:2014:135 ir 2019 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Chenchooliah*, C-94/18, ECLI:EU:C:2019:693

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Vreemdelingenwet 2000 (Užsieniečių įstatymas 2000, toliau – *Vw2000*) 1 straipsnio 1 punktas, 8 straipsnio e punktas, 50 straipsnio 1 ir 3 dalys, 59 straipsnio 1 dalies a punktas, 61 straipsnio 1 dalis, 62 straipsnio 1 dalis, 63 straipsnio 1 dalis, 72 straipsnio 3 dalis, 106 straipsnio 1 ir 2 dalys bei 112 straipsnis

Vreemdelingenbesluit 2000 (Nutarimas dėl užsieniečių 2000) 8.7, 8.8, 8.11, 8.12 ir 8.16 straipsniai

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Užsienietis FS yra registruotas Nyderlanduose nuo 2017 m. lapkričio 9 d. Jam gyvenant Nyderlanduose policija jo atžvilgiu nuolat vykdė tyrimus dėl įvairių nusikalstamų veikų. Be to, 2018 m. birželio 1 d. *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Valstybės teisingumo ir saugumo sekretorius, toliau – *Staatssecretaris*) sprendimu buvo nustatyta, kad FS nebetenkina Direktyvos 2004/38 7 straipsnyje numatytų sąlygų teisėtai gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius.
- 2 Užsieniečio pateiktas prieštaravimas buvo atmestas 2018 m. rugsėjo 25 d. *Staatssecretaris* sprendimu, kuriuo jam buvo nustatytas keturių savaičių terminas savanoriškai išvykti iš šalies, o šio reikalavimo nesilaikant – įspėjama apie numatomą išsiuntimą.
- 3 FS įrodė, kad buvo išvykęs iš Nyderlandų 2018 m. spalio 23 d. ar anksčiau, nes šią dieną jis buvo sulaikytas Vokietijoje dėl įtarimų įvykdžius vagystę iš parduotuvės.
- 4 Jis taip pat paaiškino, jog 2018 m. lapkričio 21 d. atvyko į Nyderlandus, nes 2018 m. lapkričio 23 d. dėl šaukimo į teismą privalėjo pasirodyti teisėjui. 2018 m. lapkričio 22 d. jis buvo sulaikytas Nyderlanduose dėl įtarimų padarius nusikalstamą veiką, o 2018 m. lapkričio 23 d. *Staatssecretaris* sprendimu jis buvo uždarytas sulaikymo centre. Šis sulaikymas pagal *Vw2000* 59 straipsnio 1 dalies a punktą yra numatytas užsieniečiams, nelegaliai gyvenantiems Nyderlanduose, o jo tikslas yra išsiųsti šiuos užsieniečius į jų kilmės šalį, FS atveju – Lenkiją.
- 5 *Staatssecretaris* nuomone, sulaikymas buvo būtinas dėl pavojaus, kad FS galėtų vengti priežiūros ir pasirengimo išvykti ar išsiuntimo arba galėtų trukdyti šiam pasirengimui ar išsiuntimui.

- 6 Dėl sulaikymo FS pateikė skundą, kurį *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Groningen* (Hagos apygardos teismas, posėdžiaujantis Groningene, Nyderlanduose) 2018 m. gruodžio 7 d. atmetė kaip nepagrįstą.
- 7 *Rechtbank* nurodė, kad 2018 m. lapkričio 23 d. *Staatssecretaris* sprendimas teisingai grindžiamas tuo, jog FS prieš tai buvo įteiktas sprendimas, kuriame nurodyta, kad jis privalo išvykti iš Nyderlandų ir kad jis per jame nurodytą terminą savanoriškai neišvyko. Kadangi nebuvo nustatyta, kad FS išvyko iš Nyderlandų, tai pateisina 5 punkte minėto pavojaus prielaidą. Šiuo sprendimu taip pat buvo atmestas prašymas atlyginti žalą. Dėl šio sprendimo FS pateikė apeliacinį skundą.
- 8 2018 m. gruodžio 18 d. FS pateikė skundą dėl numatyto išsiuntimo į Lenkiją ir kreipėsi *Rechtbank Den Haag Voorzieningenrechter* (laikinas apsaugos priemonės taikantis teisėjas) su prašymu išsiuntimą uždrausti. Šis prašymas buvo patenkintas.
- 9 Šio sprendimo pagrindu *Staatssecretaris* 2018 m. gruodžio 20 d. panaikino užsieniečiui paskirtą priverstinę priemonę. Po to FS buvo suimtas dar du kartus.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 10 FS teigia, kad 2018 m. gruodžio 7 d. *Rechtbank* sprendimas buvo klaidingai pagrįstas, nes jis įrodė, jog išvyko iš Nyderlandų per *Staatssecretaris* savanoriškam išvykimui nustatytą keturių savaičių laikotarpį. Tai reiškia, kad jis buvo neteisėtai sulaikytas, nes pagal Direktyvos 2004/38 6 straipsnį jis vėl turėjo teisę gyventi Nyderlanduose.
- 11 *Staatssecretaris* teigia, kad užsienietis iš tiesų įrodė, jog išvyko iš Nyderlandų per 2018 m. rugsėjo 25 d. sprendimu nustatytą terminą. Tačiau tai nereiškia, kad jam išvykus į Vokietiją nebegalioja šio sprendimo teisinės pasekmės, įskaitant jam taikomą įpareigojimą išvykti. Šis sprendimas nebeturi jokių teisinių pasekmių tik tuomet, jeigu FS pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sąlygas ir jų laikantis būtų įsikūręs Vokietijoje ir faktiškai gyventų šioje šalyje, kaip nurodyta 2014 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, ECLI:EU:C:2014:135, 53 ir 56 punktuose, t. y. gyventų joje ilgiau kaip tris mėnesius. Tačiau šiuo atveju taip nėra. Tik taip atitinkamai taikant Sprendimą *O. ir B.* galima išvengti piktnaudžiavimo. Kitu atveju užsienietis, vos vieną dieną praleidęs Vokietijoje, galėtų pašalinti 2018 m. rugsėjo 25 d. sprendimo teisinės pasekmes ir taip galėtų teisėtai grįžti į Nyderlandus ir ten gyventi.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 12 Pagal nacionalinių teismų suformuotą jurisprudenciją galima patikrinti, ar pagal Sąjungos teisės aktus sulaikymo metu FS turėjo deklaratyvią teisę gyventi šalyje ir dėl to jo suėmimas buvo neteisėtas ir ar jis turi teisę reikalauti atlyginti žalą.
- 13 2018 m. rugsėjo 25 d. sprendimas yra sprendimas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnį (žr. 2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Chenchooliah*, C-94/18, ECLI:EU:C:2019:693, 70–74 punktus) ir buvo priimtas dėl kitų priežasčių nei viešoji tvarka, visuomenės saugumas ar visuomenės sveikata. Šiuo sprendimu yra numatytas įpareigojimas išvykti ir įspėjama apie numatomą išsiuntimą, jeigu FS neišvyktų iš šalies pasibaigus nurodytam savanoriško išvykimo laikotarpiui.
- 14 Direktyvos 2004/38 15 straipsnyje nenustatyta, ar išsiuntimo iš šalies sprendimas yra įvykdytas ir daugiau nebesukelia jokių teisinių pasekmių, kai tik Sąjungos pilietis išvyksta savanoriškai arba yra išsiunčiamas. Kyla klausimas, ar šis sprendimas teisinės pasekmės sukelia tam tikrą laiką, kaip tvirtina *Staatssecretaris*.
- 15 Atsakymas į šį klausimą svarbus dėl to, kad būtų galima nustatyti, kada po savanoriško išvykimo arba išsiuntimo FS gali grįžti į priimančiąją valstybę narę. Galimi du scenarijai: pirma, kad užsieniečiui išvykus savanoriškai arba jį išsiuntus sprendimas yra įvykdytas ir daugiau nebesukelia jokių teisinių pasekmių, ir antra, kad sprendimo teisinės pasekmės galioja ir po savanoriško išvykimo arba išsiuntimo.
- 16 **Pirmuoju** atveju, kai sprendimas yra įvykdytas ir daugiau nebesukelia jokių teisinių pasekmių FS įrodžius, kad savanoriškai išvyko iš priimančiosios valstybės narės, FS gali tą pačią dieną, kai išvyko iš priimančiosios valstybės narės teritorijos, grįžti į šią priimančiąją valstybę narę ir joje gyventi.
- 17 Šiuo atveju išsiuntimo iš šalies sprendimas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnį, neturi įtakos šios direktyvos 5 straipsnyje numatytai užsieniečio teisei (vėl) atvykti į šios priimančiosios valstybės narės teritoriją. Kadangi 5 straipsnyje nustatyta teisė negali būti atskiriama nuo 6 straipsnyje nustatytos teisės gyventi valstybės narės teritorijoje iki trijų mėnesių, priimančiosios valstybės narės priimtas išsiuntimo iš šalies sprendimas taip pat neturi įtakos pastarajai teisei.
- 18 FS įrodė, kad 2018 m. spalio 23 d., taigi nustatyto savanoriško išvykimo laikotarpiu, jis buvo Vokietijoje. Todėl anksčiau minėtoje situacijoje jis turėjo teisę tą pačią dieną ar vėliau įvažiuoti į Nyderlandus pagal Direktyvos 2004/38 5 straipsnį. Grįžęs jis vėl galėjo teisėtai ten gyventi pagal šios Direktyvos 6 straipsnį, o tai reiškia, kad 2018 m. lapkričio 23 d. jis buvo sulaikytas neteisėtai.
- 19 **Antruoju** atveju išsiuntimo iš šalies sprendimas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnį, teisinės pasekmės po savanoriško išvykimo arba

išsiuntimo sukelia tol, kol užsienietis faktiškai gyvena savo valstybės narės arba kitos valstybės narės nei priimančioji valstybė narė, kuri priėmė šį sprendimą, teritorijoje. Atitinkamai taikant Sprendimą *O. ir B.*, C-456/12, ECLI:EU:C:2014:135, bet kokiu atveju faktiniu gyvenimu šalyje galima laikyti gyvenimą joje ilgiau kaip tris mėnesius.

- 20 Šiuo atveju išsiuntimo iš šalies sprendimas daro įtaką Direktyvos 2004/38 5 ir 6 straipsniuose įtvirtintoms teisėms. Šios teisės negali būti įgyvendinamos priimančioje valstybėje narėje, priėmusioje šį sprendimą, mažiausiai tris mėnesius po savanoriško išvykimo arba išsiuntimo.
- 21 Šioje situacijoje, atitinkamai taikant Sprendimą *O. ir B.*, C-456/12, ECLI:EU:C:2014:135, FS galėjo grįžti į Nyderlandus tik po 2019 m. sausio 23 d., o 2018 m. lapkričio 23 d. jis negalėjo teisėtai gyventi Nyderlanduose. Šiuo atveju jo sulaikymas buvo teisėtas.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, į klausimą, kada sprendimas dėl išsiuntimo iš šalies, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnį, yra įvykdytas ir daugiau nebesukelia jokių teisinių pasekmių, negali būti vienareikšmiškai atsakyta. Atsakymo negalima rasti nei remiantis tiesiogiai pačia nuostata, nei šios direktyvos struktūra.
- 23 Viena vertus, galima būtų tvirtinti, kad pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnio 3 dalį valstybė narė, priimdama išsiuntimo iš šalies sprendimą, negali versti Sąjungos piliečio po savo savanoriško išvykimo arba išsiuntimo už šios valstybės narės teritorijos ribų praleisti ilgiau kaip tris mėnesius. Jei taip nebūtų, išsiuntimo iš šalies sprendimas faktiškai prilygtų draudimui atvykti į sprendimą priimančią valstybę narę, o tai būtų nesuderinama su Direktyvos 2004/38 15 straipsnio 3 dalimi (žr. Sprendimo *Chenchooliah*, C-94/18, ECLI:EU:C:2019:693, 88 punktą).
- 24 Kita vertus, taip pat būtų galima tvirtinti, kad išsiuntimo iš šalies tikslas iš esmės yra siekti, kad išsiųstas asmuo tam tikrą laiką gyventų už išsiuntimo iš šalies sprendimą priėmusios valstybės narės teritorijos ribų. Šios sąlygos nesilaikoma, jeigu Sąjungos pilietis pagal Direktyvos 2004/38 5 straipsnį tą pačią dieną, kai išvyko iš valstybės narės teritorijos ar buvo išsiųstas už šios teritorijos ribų, gali grįžti į šios šalies teritoriją ir joje gyventi pagal šios direktyvos 6 straipsnį. Todėl kyla klausimas, kokia yra pagal Direktyvos 2004/38 15 straipsnį tokiomis aplinkybėmis priimto išsiuntimo iš šalies sprendimo prasmė.